

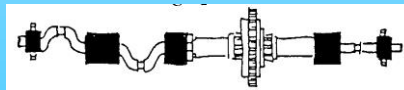

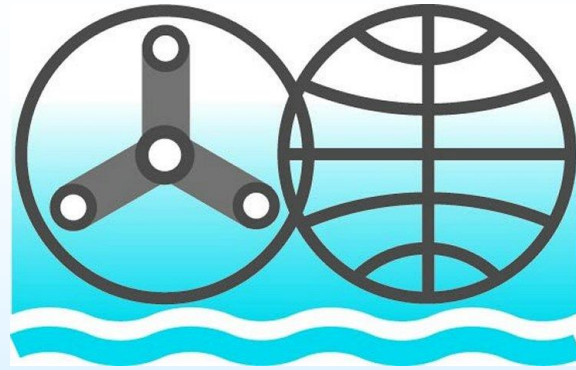
SIEDH

Stichting Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop'

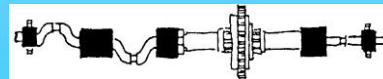
*Kijken naar het verleden
met het oog op de toekomst...*

19 maart 2009

De Krukas, de Globe en het Water
de 3 componenten
van het SIEDH-beeldmerk

Stichting Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop'

De Stichting bestaat bij de gratie van:

- Uitsluitend **vrijwilligers (ca 50)** uit de meest uiteenlopende beroepsdisciplines;
- 65+-ers en beroepsbeoefenaars, nog deelnemend aan het arbeidsproces;
- Mannen en vrouwen;
- Bijdragen in natura van particulieren en subsidiënten;
- Obligatiehouders;
- Donateurs;
- Overheden en semi-overheden.

Stichting Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop'

Eerbetoon aan Cornelis Corneliszoon, een opmerkelijk uitvinder door:

- Ontwikkeling van een Cultureel, Toeristisch, Recreatief en Educatief knooppunt;
- Tonen van de uitvindingen die de industriële revolutie inluidden;
- Weerrgeven van de effecten van de uitvindingen op de ontwikkeling van de Republiek der Vereenigde Zeven Provinciën;
- Willem Janszoon Blaeu, de andere 'grote zoon' van Uitgeest;
- Bouw van het Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' in Uitgeest;
- Reconstructie en replicabouw, herontdekking van oude technieken;
- Erfgoed-educatie;
- Transnationale samenwerking;
- Interresseren van subsidiënten en sponsoren.

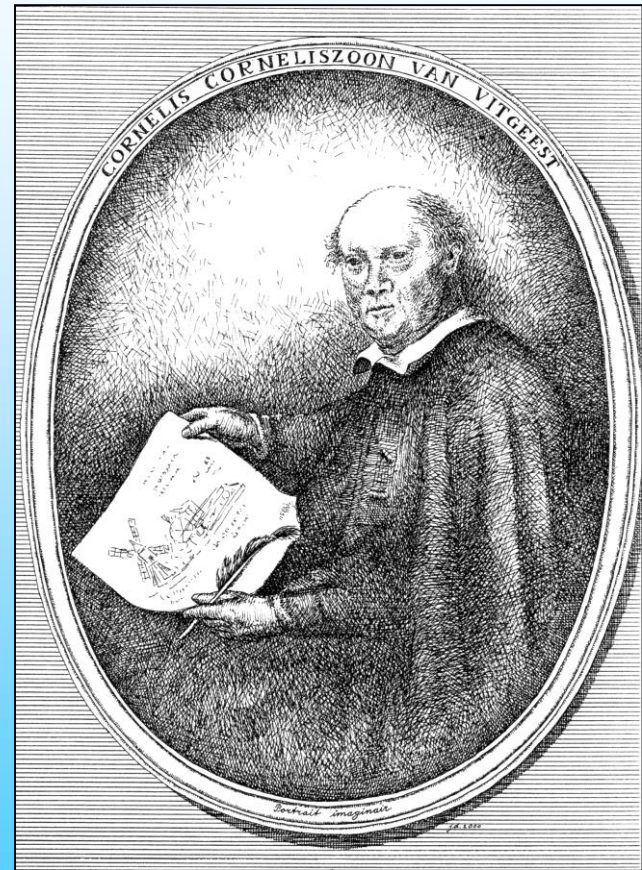
Stichting Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop'

Ontwikkeling van een Cultureel, Toeristisch, Recreatief en Educatief knooppunt

- Houtzagen door de eeuwen heen; hout- en scheepsbouw in de 17e eeuw;
- Geologische ontstaansgeschiedenis van de omgeving;
- Waterbeheer als oudste bestuursvorm; het Alkmaarder- en Uitgeestermeer, het laatste oningepolderde stukje binnenzee van Noord-Holland;
- Flora en fauna. Unieke brakwater-vegetatie en 85 vogelsoorten;
- Leven in het water van het meer; ruim 30 vissoorten;
- Inlandse boomsoorten en herkenning van houtsoorten;
- Uitgeest en de zeevaart;
- Vaarverbindingen met andere toeristische plaatsen;
- Start- en eindpunt van 2 belangrijke culturele routes;
- Educatieve programma's voor de basisscholen; opleidingen bootbouw.

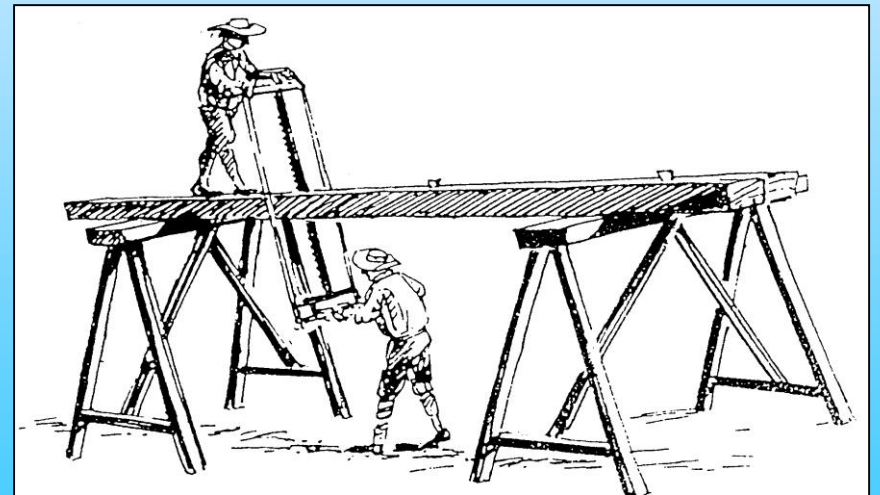
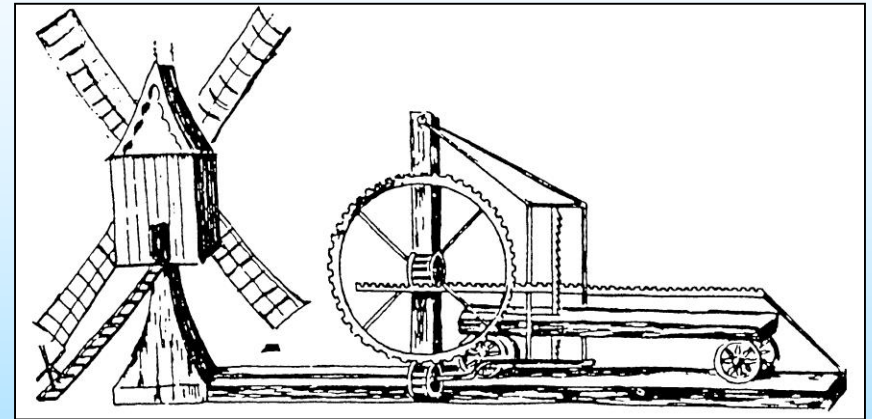
Eerbetoon aan Cornelis Corneliszoon van Uitgeest, een opmerkelijk uitvinder...

- Cornelis Corneliszoon van Uitgeest ca. 1550-1607
- Getrouwd met Tryn Pieters
- Houtsaeger op de Moldyck
- In zijn octrooien:
“Schamel huysman, met wijff ende
kijnderen belast...”
- Leeghwater: “die de boer van Uytgheest
seer wel gekent ende gesproken heeft...”

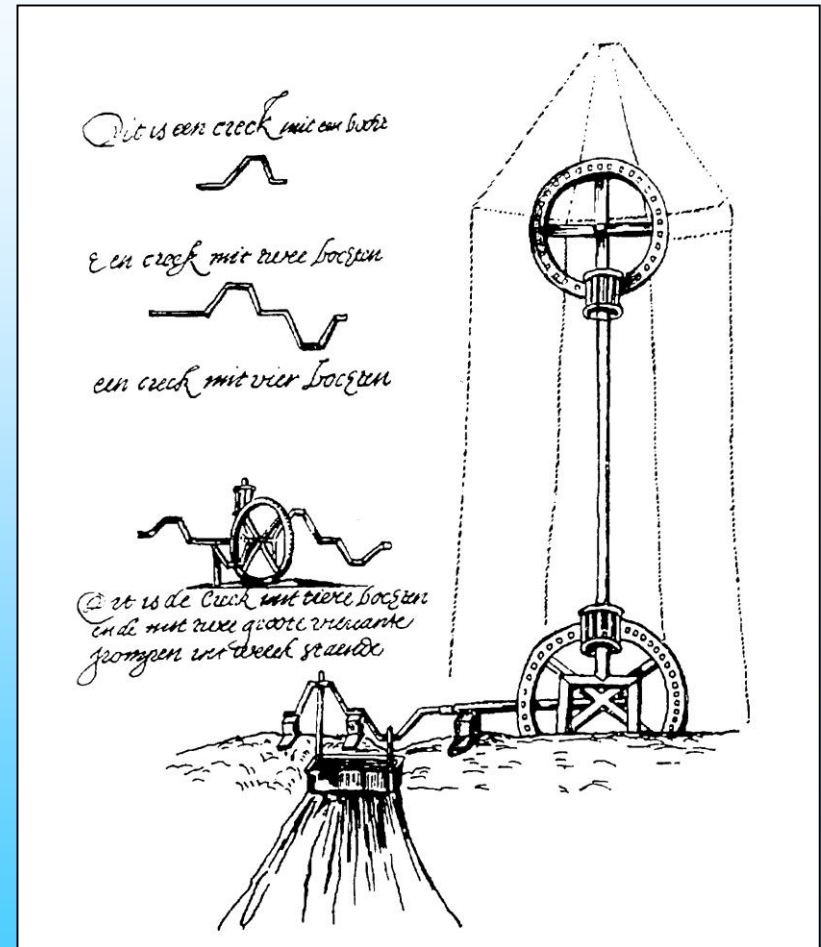
Uitvindingen die de industriële revolutie inluidden...

- **Door wind aangedreven zaagmolen**
Octrooi van de Staten van Holland
d.d. 15 december 1593
- Mechanisch zagen verving
handzagen
- Mechanisch zagen 30 maal sneller
dan handzagen
- Bij mechanisch zagen meer precisie

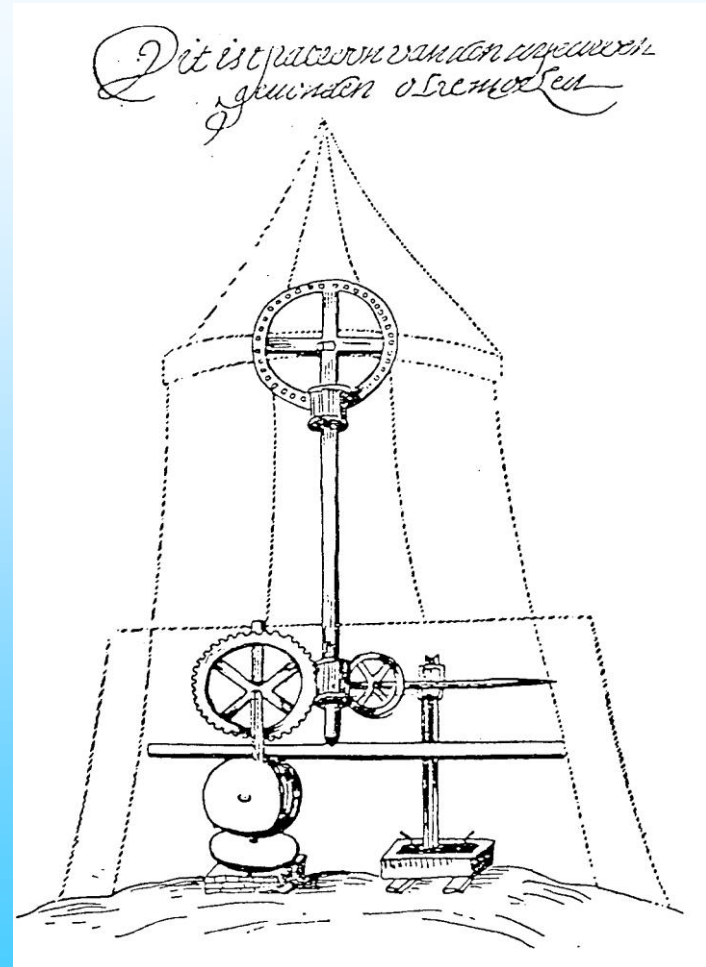
Uitvindingen die de industriële revolutie inluidden...

- **Het besondere Creckwerck van Yser ofte Hout...**
- Octrooi d.d. 6 december 1597 verleend door de Staten van Holland voor krukassen in uiteenlopende typen molens om de roterende beweging van de wieken om te zetten in een lineaire (op en neergaande) beweging

Uitvindingen die de industriële revolutie inluidden...

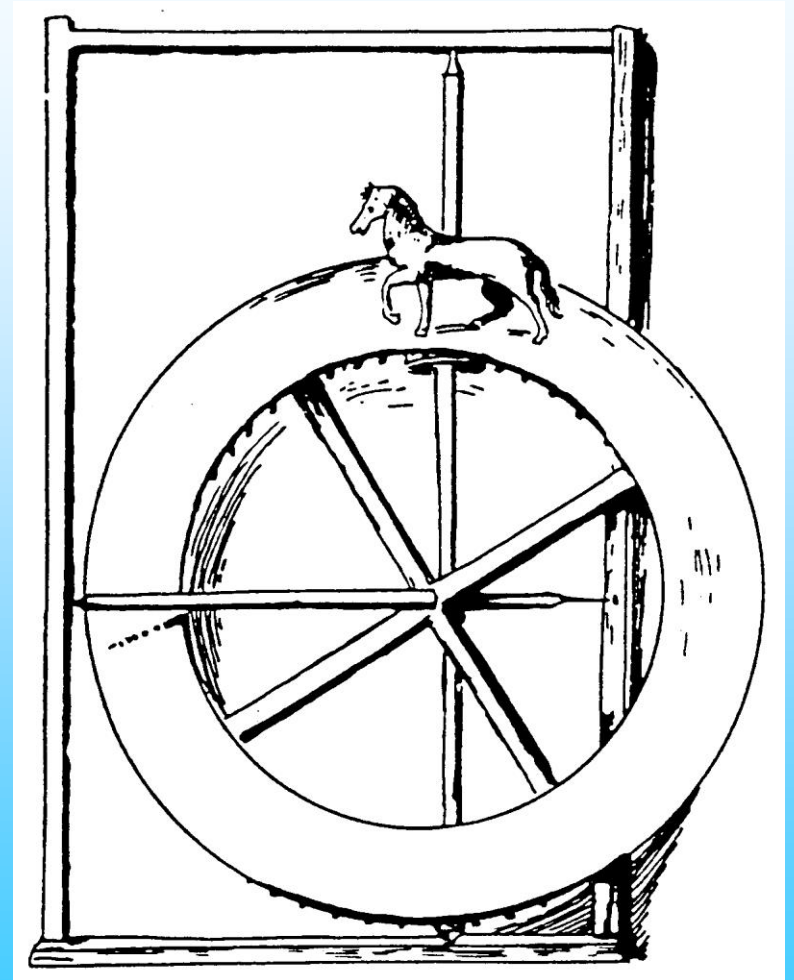
- **De oliemolen met kantstenen of 'kollergang'**
- Octrooi d.d. 6 december 1597 verleend door de Staten van Holland voor de verbeterde oliemolen
- Basis voor de Zaanse olieindustrie

Uitvindingen die de industriële revolutie inluidden...

- **Rosmolen met draaischijf**
- Octrooi van de Staten van Holland d.d. 6 december 1599
- **Centrifugaalpomp**
- Octrooi van de Staten Generaal d.d. 25 januari 1602

Bijbehorende tekening is nooit gevonden

Uitvindingen die de industriële revolutie inluidden...

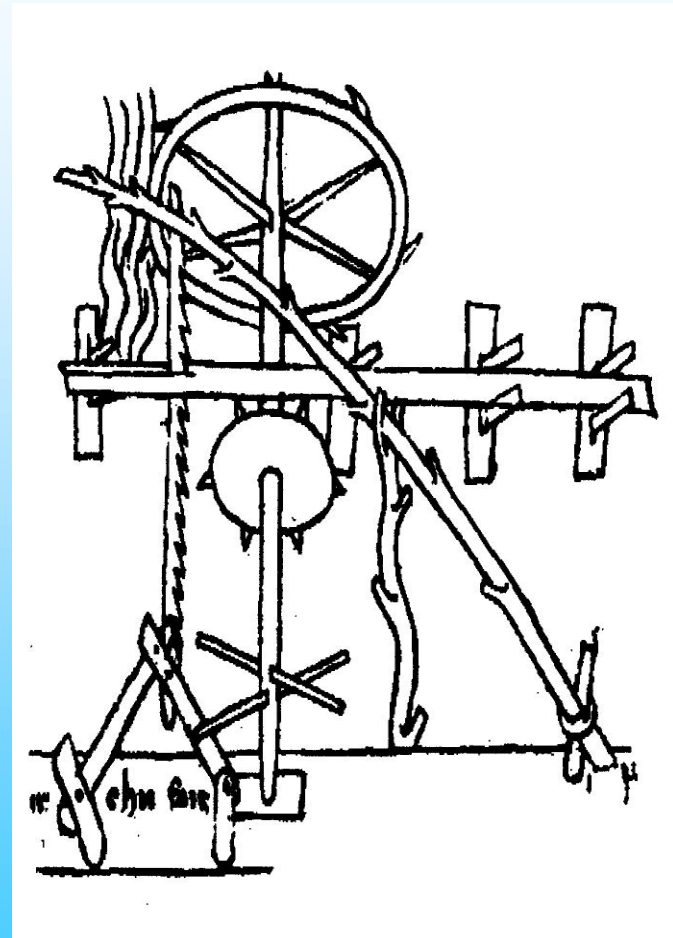
- **Vond Corneliszoon de krukas uit?**

Nee. Reeds in 1235 schetste de monnik Villard d' Honnecourt een primitieve 'krukas'.

- **Vond hij de maalsteen uit?**

Nee. Horizontale maalstenen werden reeds voor onze jaartelling toegepast.

- Corneliszoon was wel de eerste die beide systemen in windmolens toepaste.

Effecten van de uitvindingen op de ontwikkeling van de Republiek der Vereenigde Zeven Provinciën

De uitvinding van de zaagmolen kwam precies op tijd:

- 1602 Oprichting van de V.O.C.
- 1621 Oprichting van de W.I.C.
- Uitbreiding van de vaart op het Balticum

Voor de bouw van de grote hoeveelheden schepen (groot en klein) was enorm veel gezaagd hout nodig.

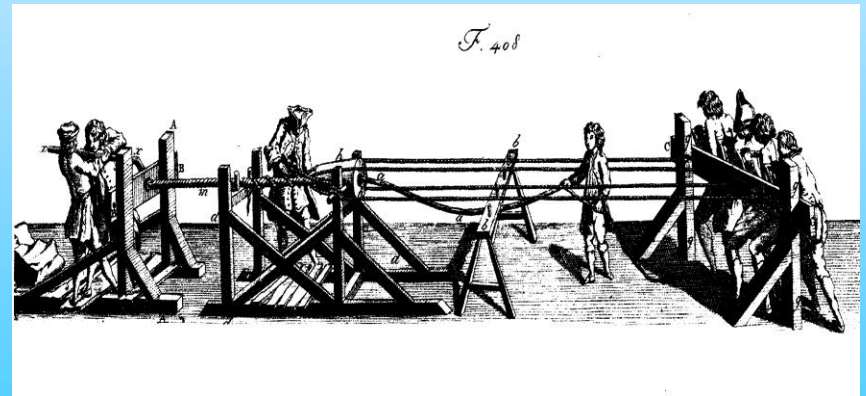
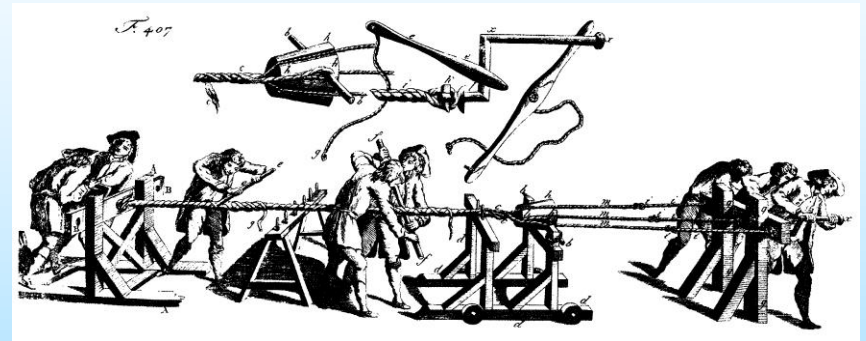
Voor een groot 'retourschip' moesten niet minder dan 3.000 eiken stammen worden verzaagd!

Effecten van de uitvindingen op de ontwikkeling van de Republiek der Vereenigde Zeven Provinciën

Toeleveringsbedrijven van scheepswerven en rederijen

- Touwslagerijen
- Zeildoekweverijen
- Ankersmederijen
- Kuiperijen
- Mastenmakerijen
- Blokkenmakerijen
- Beschuitbakkerijen

Effecten van de uitvindingen op de ontwikkeling van de Republiek der Vereenigde Zeven Provinciën

- **Houtbouw algemeen**
- Woningen
- Poldermolens t.b.v. droogmakerijen
- Boerderijen
- Pakhuizen
- Sluizen en remmingswerken

Dorregeestermolen 'mooigemaakt'

Willem Janszoon Blaeu de andere 'grote zoon' van Uitgeest

- **Willem Janszoon Blaeu**
1571-1638
- Wereldberoemd cartograaf, globemaker, drukker en uitgever
- Zoon van haringkoper Jan Willemsz Blaeu en Stijntgen N. uit Uitgeest en volgens de meeste publicaties zelf ook geboren in Uitgeest (nabij Alkmaar)
- Blaeu studeerde in 1594 bij Tycho Brahe op het eiland Hven in de Sont.

WJB trouwde met Maritgen Cornelisdr. uit Uitgeest

In 1633 werd Blaeu benoemd tot kaartenmaker van de VOC-Kamer Amsterdam

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Hoe het allemaal begon...

- 1986 Presentatie door voorzitter SUAM tijdens Rotary-lunch
- 1987 Oprichting van de **Stichting Paltrok 'De Hoop' Uitgeest**
Doel: herbouw van de in 1911 verbrande Uitgeester paltrokmolen 'De Hoop'
- 1988 Vaststelling van locatie en herbezinning doel:
Park bestaande uit:
 - Paltrokmolen
 - Timmerwerkplaats
 - Droogloods
 - Beheers- en Informatiecentrum 'Het Pakhuis'
 - Restaurant
 - Lattenzager
 - Ambachtshuis

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

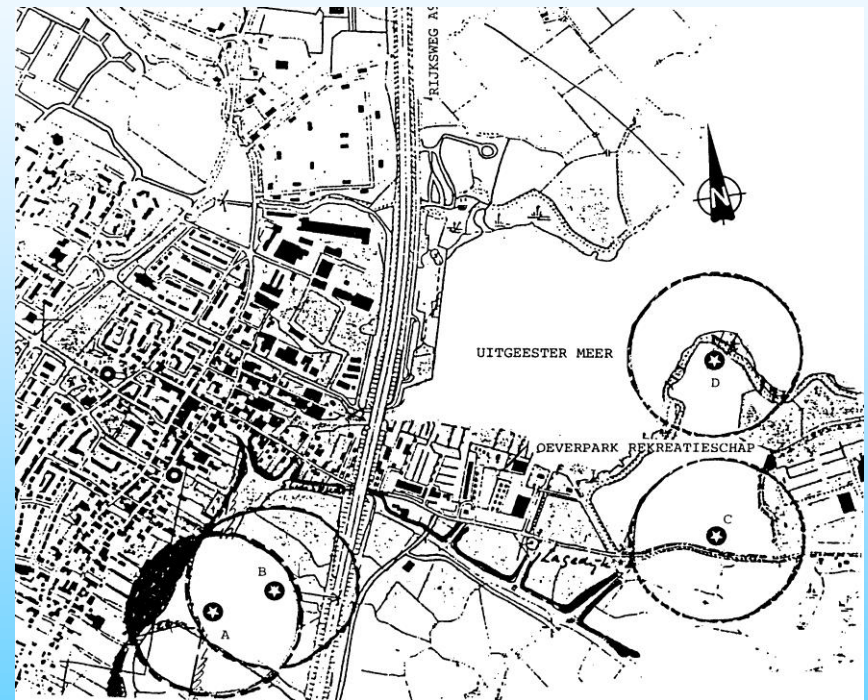
Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Vaststelling van locatie

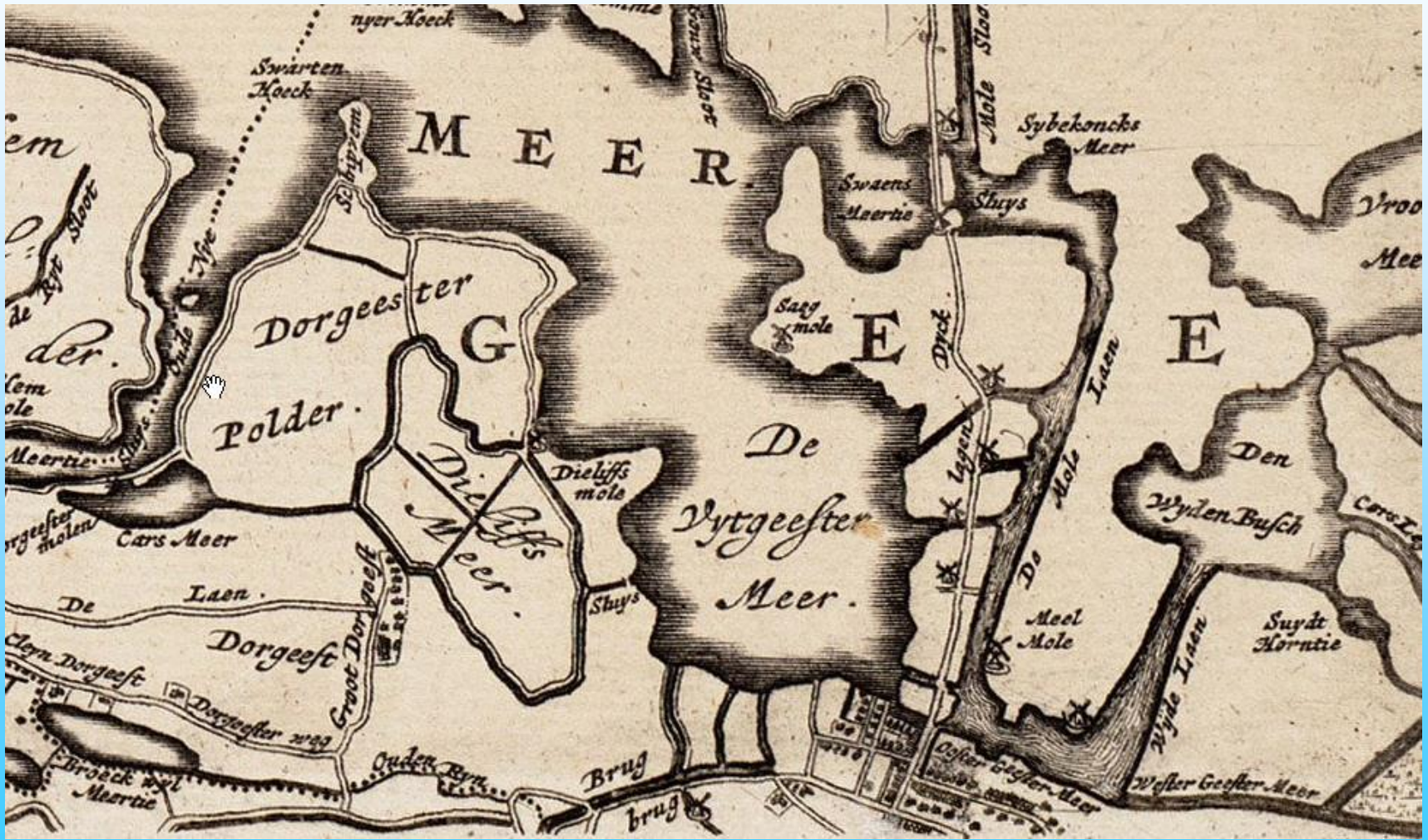
4 opties:

- Op de plaats waar 'De Hoop' in 1911 verbrandde;
- Op de plaats waar de windcirkel die bebouwing raakt;
- Aan de Lagendijk;
- Op de plaats waar volgens een kaart van Johannes Dou uit 1745 ook een 'saeg mole' stond;

Voor de laatstgenoemde locatie werd gekozen.

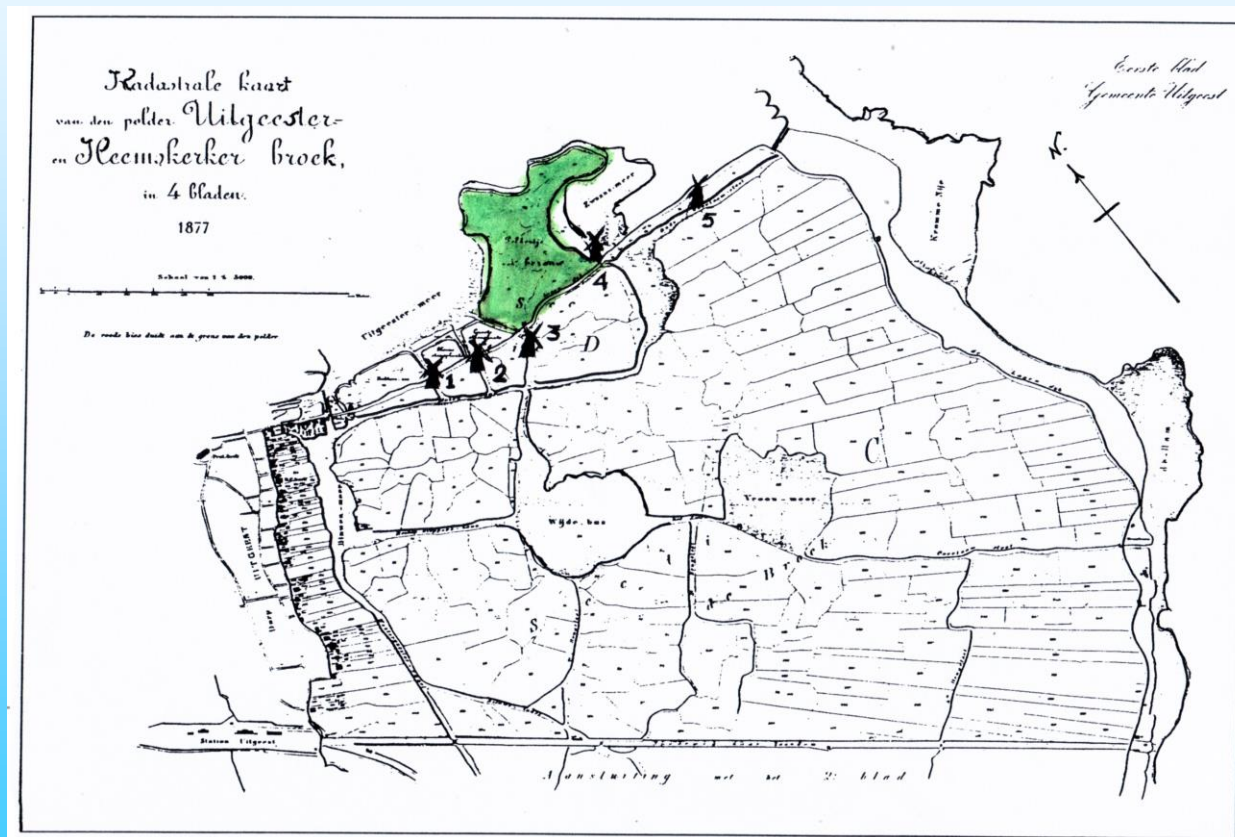
Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

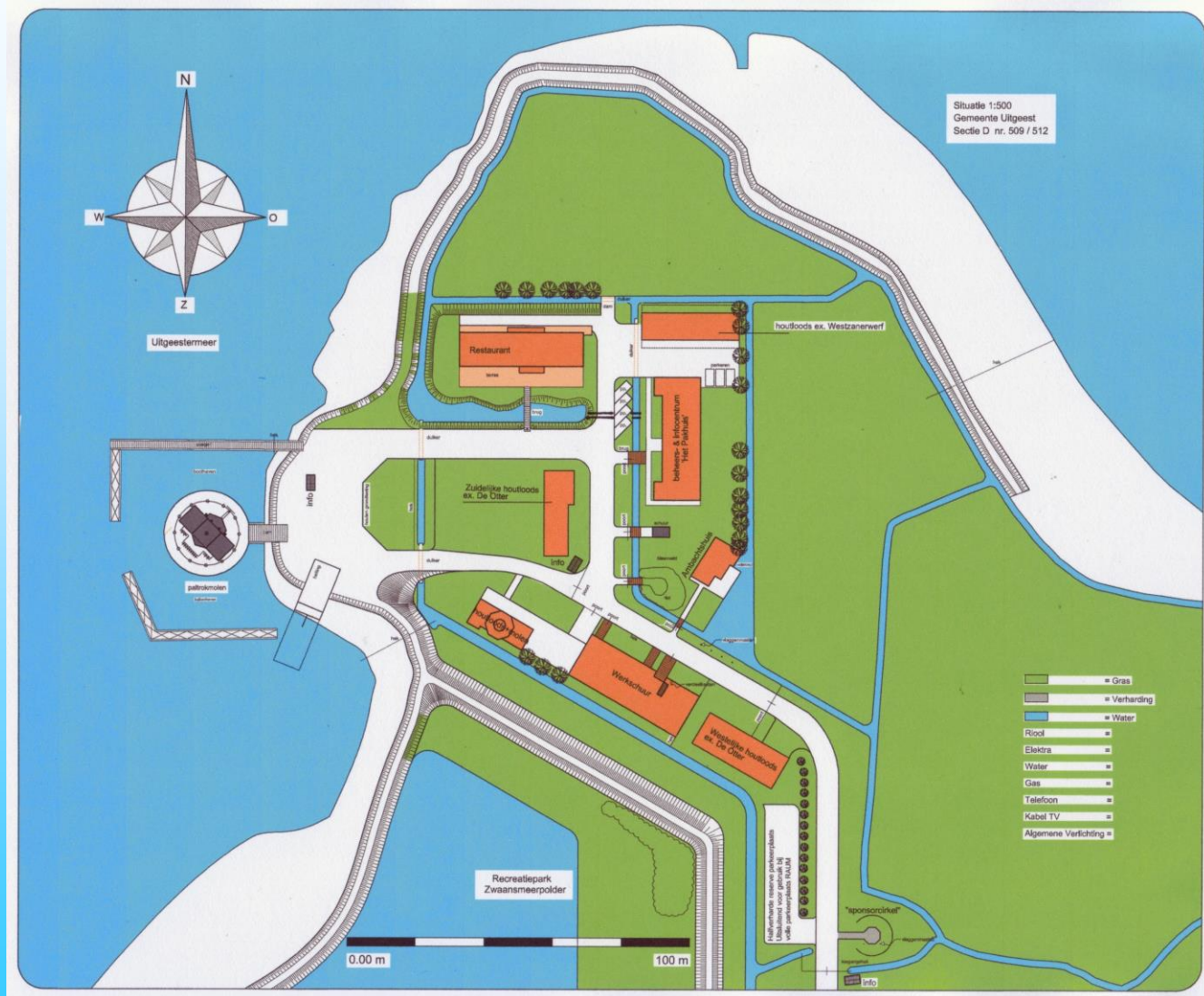
Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Polder van Berouw een 'zompig' poldertje...

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Planschets van het park...

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Authentieke molen voorkeur boven replica...

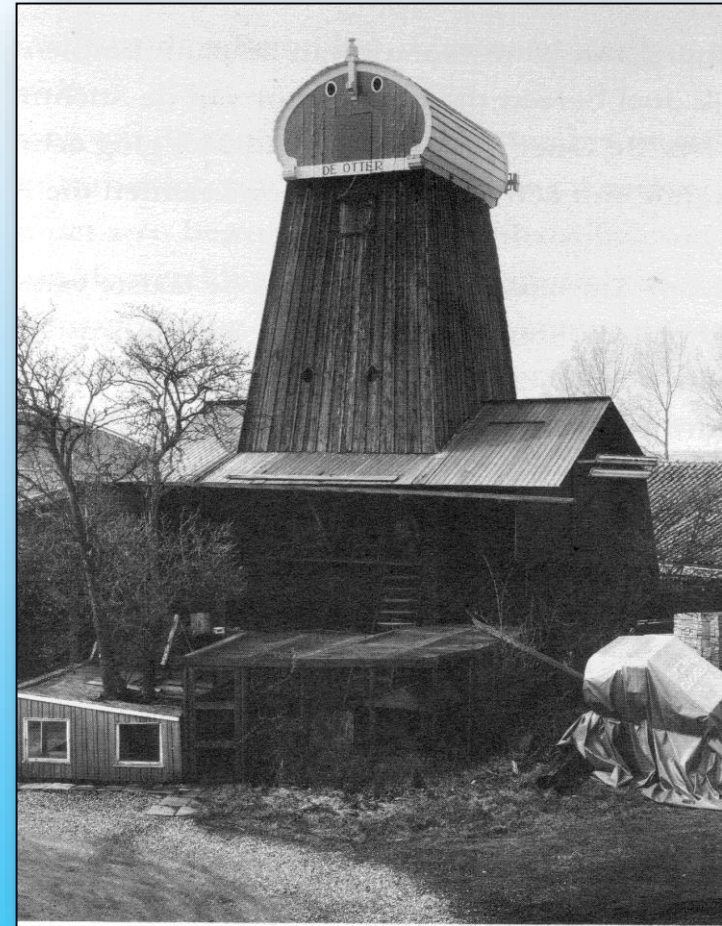
De houtzaagmolen het centrale object van het park...

Acties en conclusies:

Op zoek naar twee van de **vijf** overgebleven authentieke, niet gerestaureerde paltrokken:

- 'De Held Jozua' in Westerwating, Zaandam
- 'De Otter' in Amsterdam Westerpark

Na uitgebreide onderhandelingen bleken beide molens niet te verwerven.
Conclusie: bouwen van replica, naar voorbeeld "De Otter", de enige overgebleven optie.

'De Otter' vóór de restauratie in 1996.

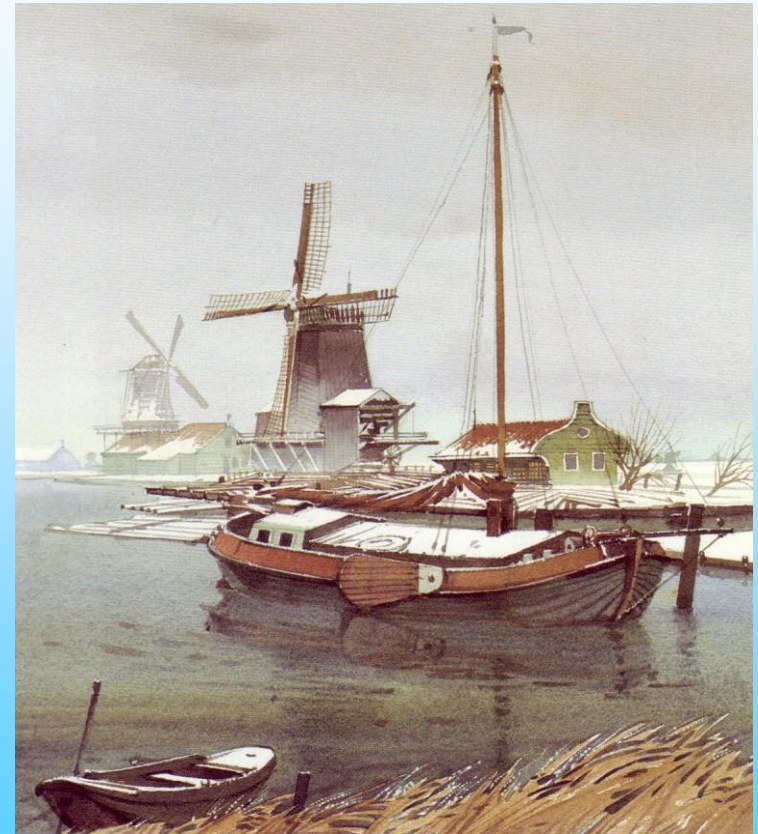
Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Verwerving van gerestaureerde molens niet mogelijk...

De drie andere overgebleven paltrokken van de meer dan 450 zaagmachines van dit type, die tot in de 19e eeuw zaagden...

- De 'Gekroonde Poelenburg', Zaanse Schans
- 'Mijn Genoegen', Openlucht Museum, Arnhem
- De 'Eenhoorn', Buiten Spaarne, Haarlem

De 'Gekroonde Poelenburg'

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

De 'strijd' en wijziging van 'aanpak'

Interesseren van belangstellenden voor de economische- en industriëleontwikkeling van ons land...

- Handen niet op elkaar te krijgen bij subsidiënten en sponsors;
- Zeker niet voor replica (of reconstructie):
- Nog meer dan 1.000 molens in ons land (10.000 in 1900);
- Uitleg dat paltrok bijzondere 17e-eeuwse zaagmachine is helpt niet;
- 1998: Nieuwe naam en nieuwe strategie;
- **Stichting Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop'** spreekt meer aan en 'dekt de lading' beter.

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

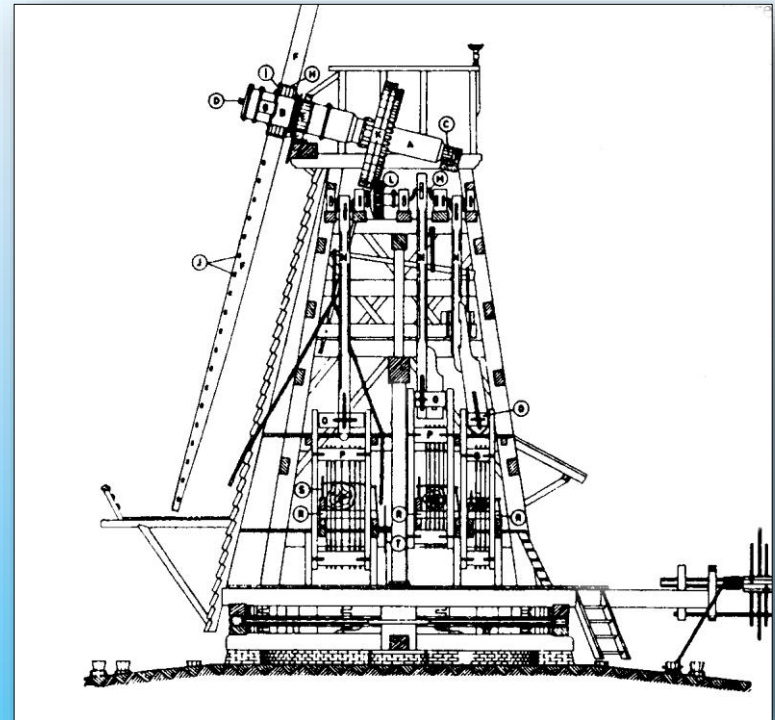
Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Wind in de zeilen...

- 1999 Subsidie IJmond IJzersterk
- 1999 Subsidie Gemeente Uitgeest
- 2000 Subsidie VSB Fonds
- 2000 Donatie Bouwfonds
- 2001 Subsidie Provincie FINH
Voorwaarde:
Molen als laatste object
- 2001 Meerdere particuliere donaties
- 2003 Obligatie-actie
- 2004 EU Interreg IIIB North SEAFaring

Realisatie van timmerwerkplaats, droogschuur, lattendager, infrastructuur, moleneiland en balkenhaven.

2009/2013 ILG?

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Januari 2004:

**Overleg met bestuur van 'De Otter'
i.v.m. plan voor verplaatsing naar Uitgeest.**

- Naar aanleiding van de bezwaren van het Otter-bestuur tegen de oprukkende bebouwing
- Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State d.d. 3-12-2003 inzake het beroep tegen de bouw van de 55 meter hoge Marcantitoren i.v.m. de ernstig aantasting van de molenbiotoop.

*'De Otter na de restauratie in 1996
'Biotoopcijfer' 6-; nu een 3!*

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Marcantitoren (55 m) 250 meter ten ZW van 'De Otter'...

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Juridische strijd om 'De Otter' barst los na verwerving eigendom door SIEDH...

- 2004 Aanvraag verplaatsing
- 2005 Advies RDMZ (nu RCE) vóór verplaatsing.
- 12 april 2005 Westerpark wijst verzoek af.
- Beroep afgewezen door CB&B
- 6 april 2005 Meervoudige Kamer Amsterdam wijst beroep af.
- 1 februari 2007 behandeling beroep door Raad van State
- 30 mei 2007 uitspraak Raad van State: De Otter wint! Windonderzoek.
- 19 december 2008 beroep bij de RvS na verlies kortgeding.

Windonderzoek gestart medio februari 2009.

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

'De Otter' verder in de verdrinking... 30 meter hoge 'Buyskop' op 70 mtr. afstand.

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

In afwachting van vereist windonderzoek:

- Vervolg voorbereiding replica of plaatsing 'De Otter' i.v.m. risico verlies subsidies EU en Provincie.
- Fundering molen gereed gemaakt.
- Voorbereiding scheepshelling en balkenhaven/steiger.
- Bouw restaurant.
- Bouw fundering bezoekerscentrum en voorbereiding vervolg.
- Plaatsing Lattenzager op droogschuur.
- Voorbereiding Toegankelijkheid park.

*SIEDH is 'keysite' van ERIH, European Route of Industrial Heritage
en start- en eindpunt van de Lange Meer Erfgoed Route*

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Fundering molen gereed gemaakt in afwachting van 'De Otter'

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Bouw balkenhaven en steiger

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Redding voor 'De Otter' nabij?

Erfgoedpark heeft één van de beste molenbiotopen van Noord-Holland.
Uitgeest de bakermat van de van de 17e-eeuwse mechanische houtzagerij.

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest
Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Bouw restaurant

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

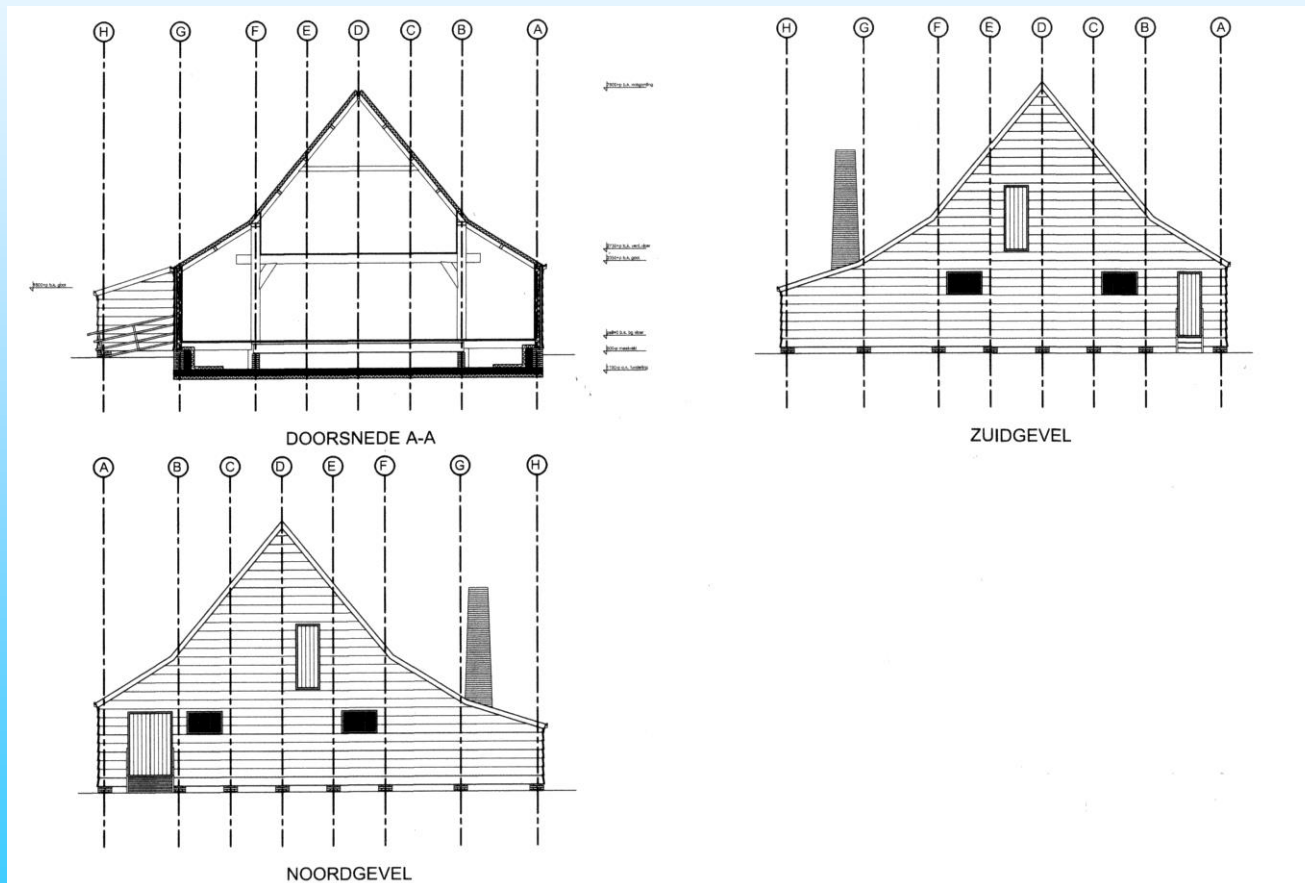
Beheers- en Informatiecentrum 'Het Pakhuis'

Begane grond

: L 36,0 m x 11,15 m = 401,40 m²

Verdieping

: L 36,0 m x 5,50 m = 198,00 m²

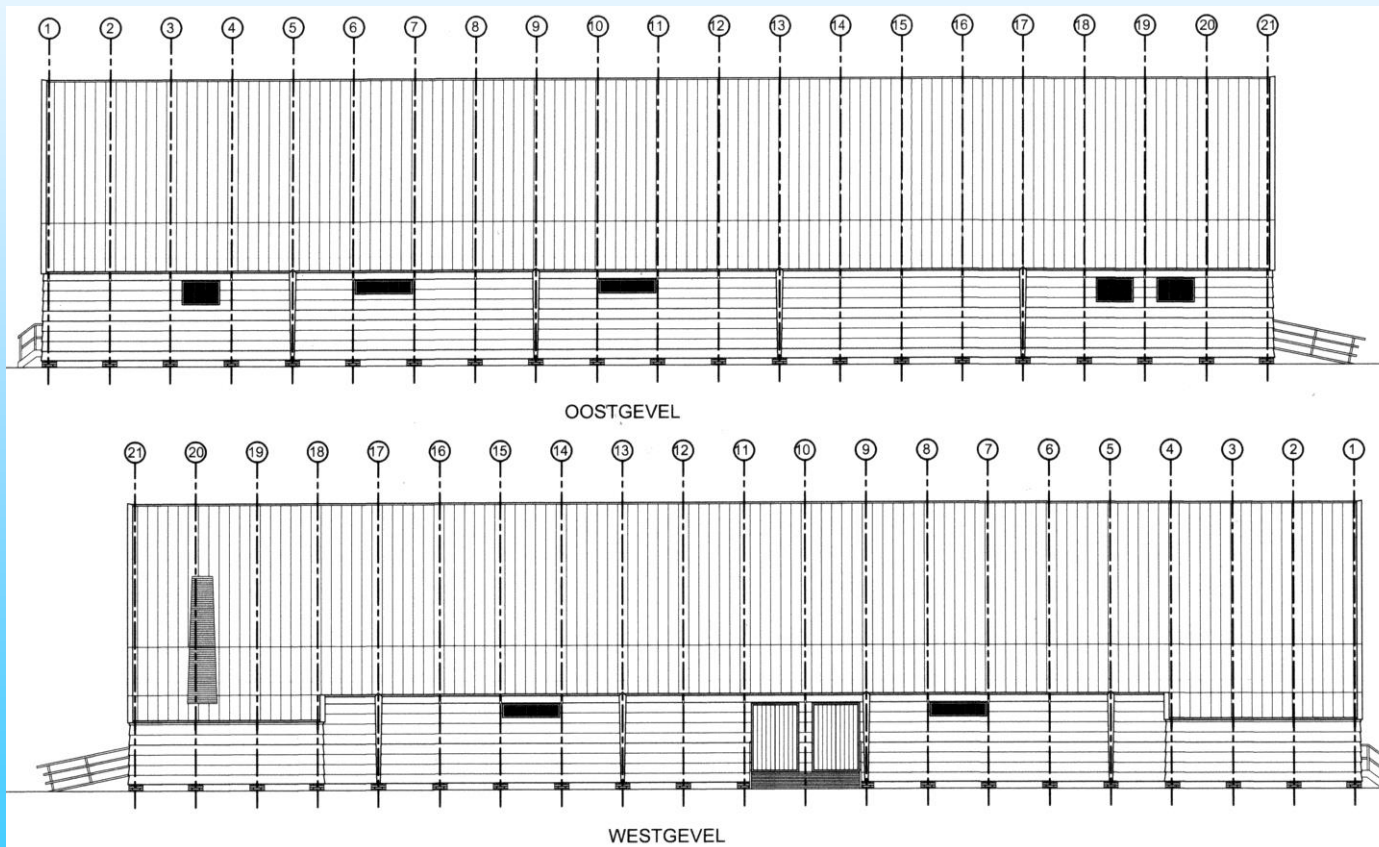

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Beheers- en Informatiecentrum 'Het Pakhuis'

Zijgevels

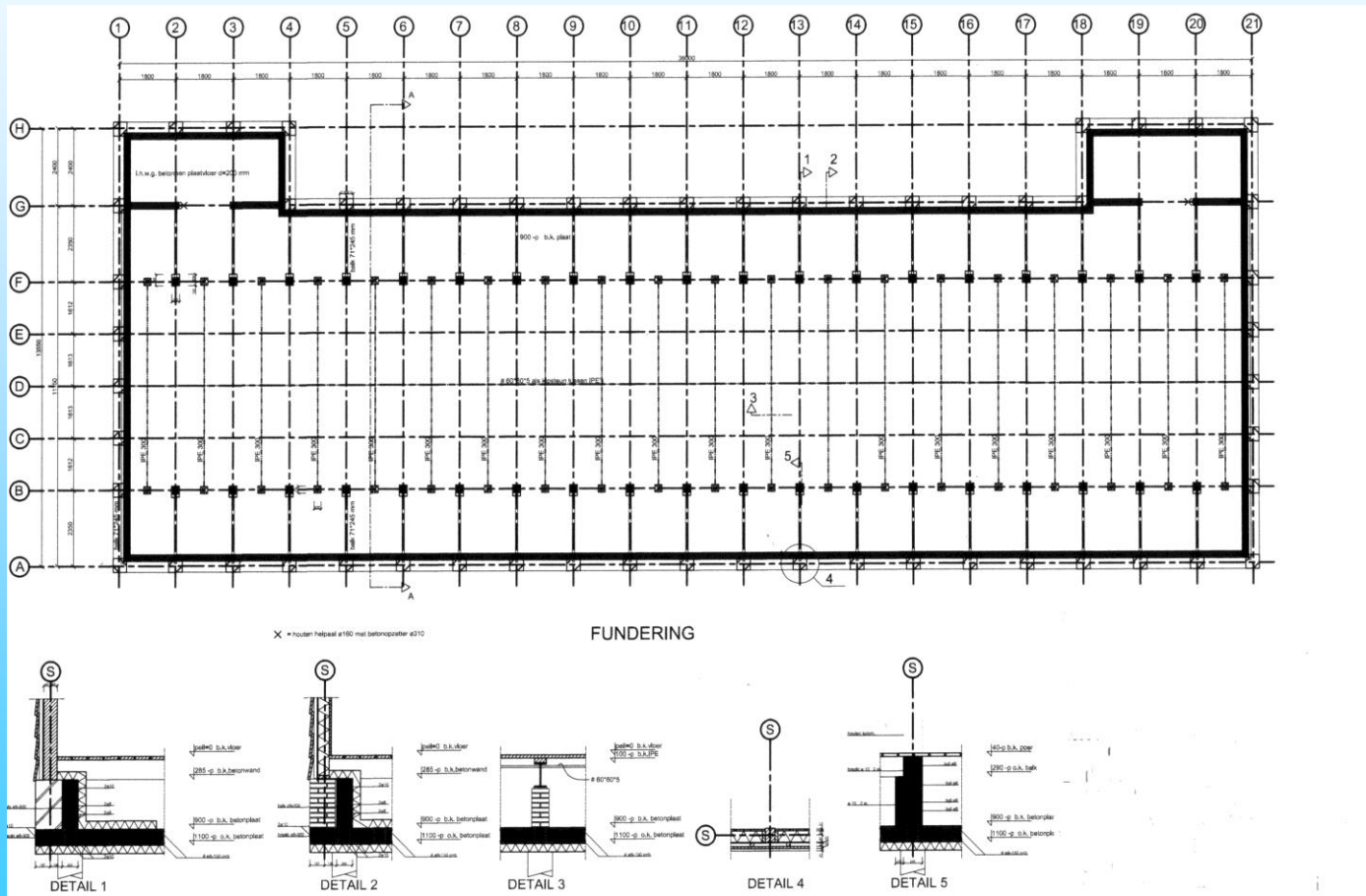

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Beheers- en Informatiecentrum 'Het Pakhuis'

Fundering

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Beheers- en Informatiecentrum 'Het Pakhuis'

Funderingswerkzaamheden, uitgevoerd door vrijwilligers

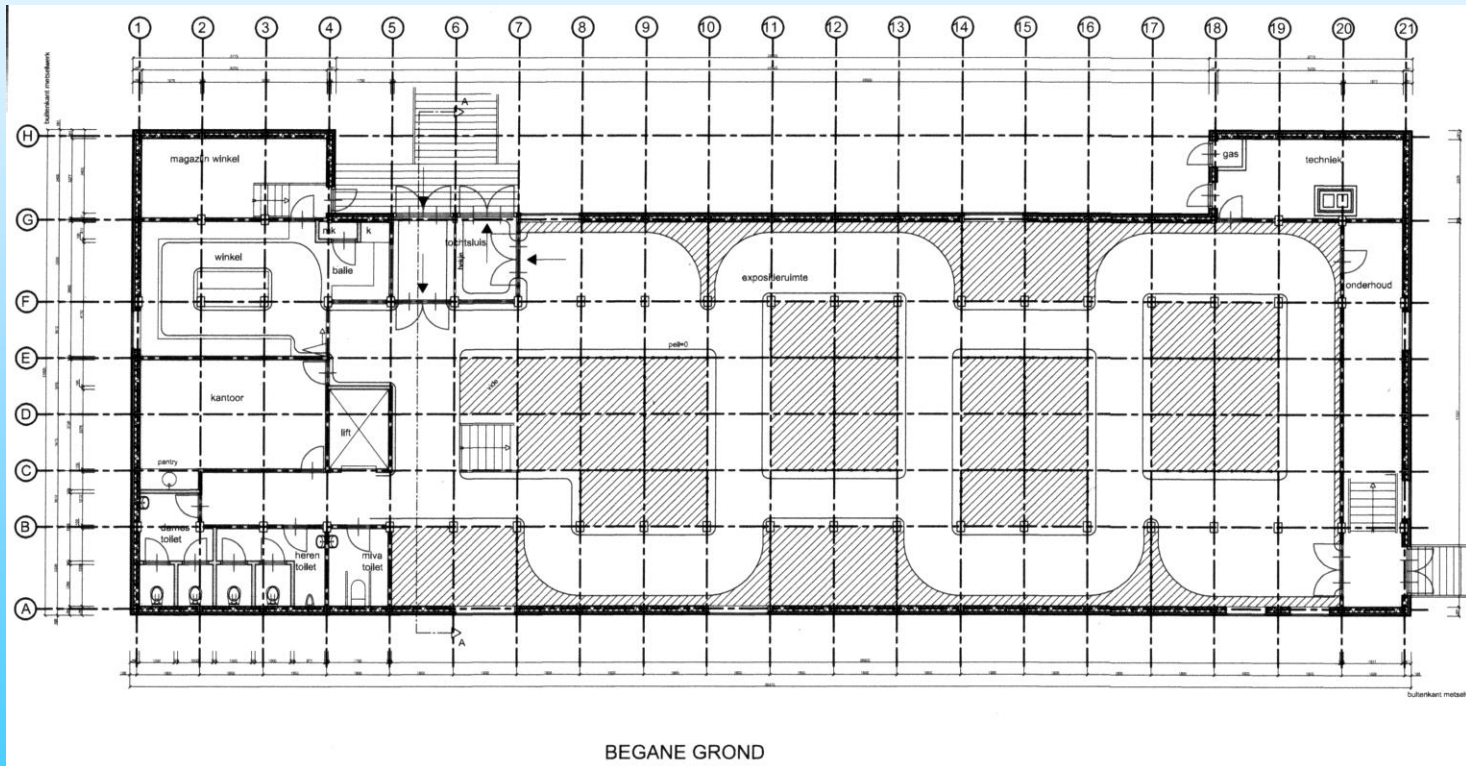

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Beheers- en Informatiecentrum 'Het Pakhuis'

Indeling Begane Grond

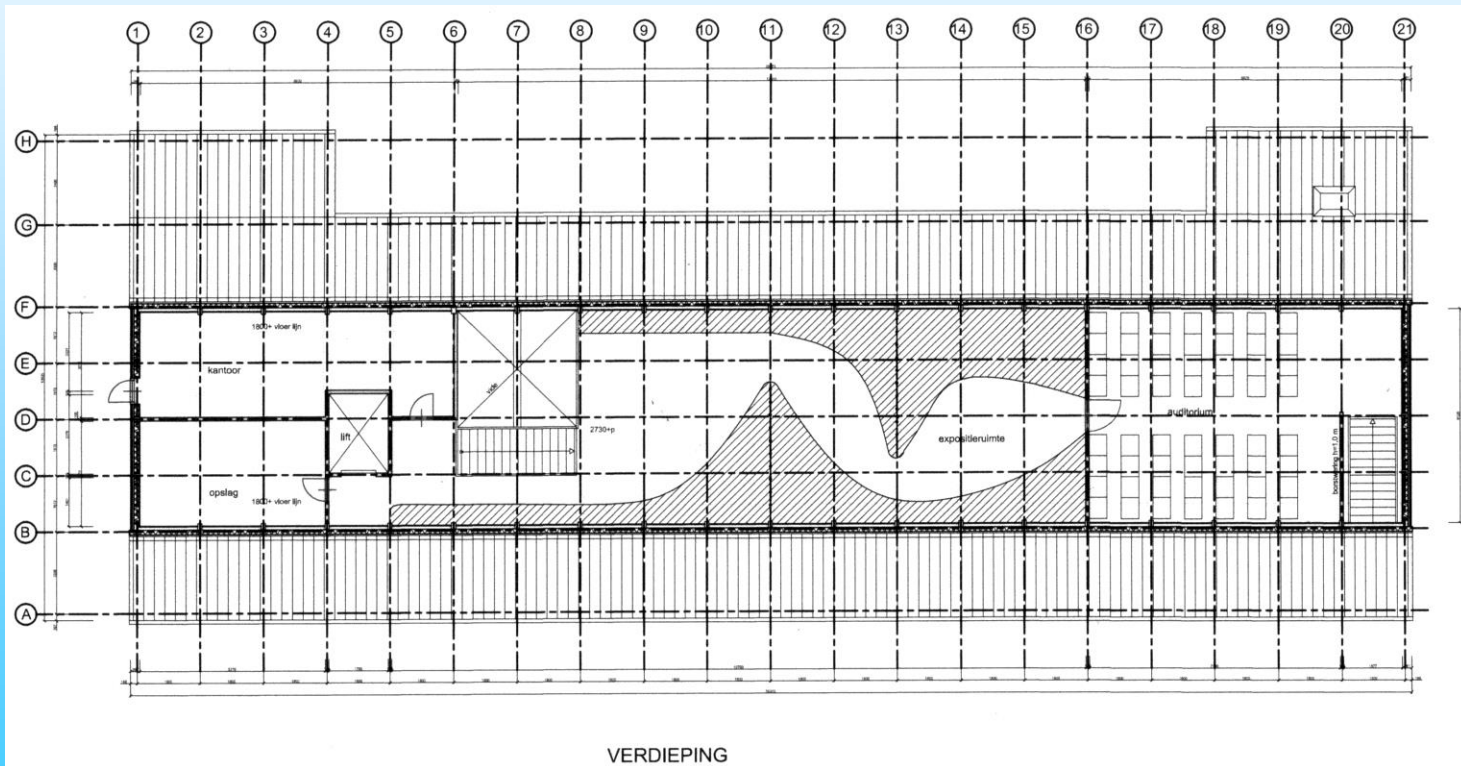

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Beheers- en Informatiecentrum 'Het Pakhuis'

Indeling Verdieping

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Plaatsing van lattenzager 'De Jonge Leeuw' op droogloods

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Toegankelijkheid en infrastructuur van het park

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Activiteiten tot het moment van de opheffing van de SIEDH

(na beëindiging erfpachtovereenkomst met het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer)

Een aantal activiteiten in beeld...

- Bootbouwschool; cursussen.
- Bouw van 17e-eeuwse werkboten.
- Erfgoed-educatie jeugd.
- Duiden van vroeg-industriële ontwikkeling bij rondleidingen.
- Faciliteren van de Vereenigde Compagnie Yemont.
- Faciliteren van instellingen voor reïntegratie van moeilijk bemiddelbare jongeren en jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Industrieel Erfgoedpark 'De Hoop' Uitgeest

Kijken naar het verleden met het oog op de toekomst

Bouw van 17e-eeuwse 'Hollandsche werkboten' (chaloups)

- Naar ontwerp van Gerald de Weerdt
- Op basis van historische gegevens
- Met behulp van moeilijk bemiddelbaren
- In opdracht van partenrederij
'Vereenigde Compagnie Yemont'

Replicabouw en reconstructie, herontdekking van oude technieken...

“Wij maken ons terecht zorgen over het uitsterven van bedreigde planten en dieren. Minder laten wij ons gelegen liggen aan het verdwijnen van ambachtelijke beroepen”.

(Ab Hoving, restaurateur Rijksmuseum, Amsterdam)

Het erfgoedpark zet zich in voor het behoud van ambachtelijk vakmanschap.

*‘Duyfken’ ging vooranker op de
‘Rede van Uitgeest’ (juni 2002)*

Replicabouw en reconstructie, herontdekking van oude technieken

De bouw van het jacht 'Duyfken' in Fremantle. 'Skin first...'

Replicabouw en reconstructie, herontdekking van oude technieken

- Plannen voor de bouw van een ca 20 meter lange haringbuis op de werf/helling 'De Liefde.'
- Samenstelling commissie, bestaande uit vooraanstaande maritieme historici en archeologen.

Europees vissersschip

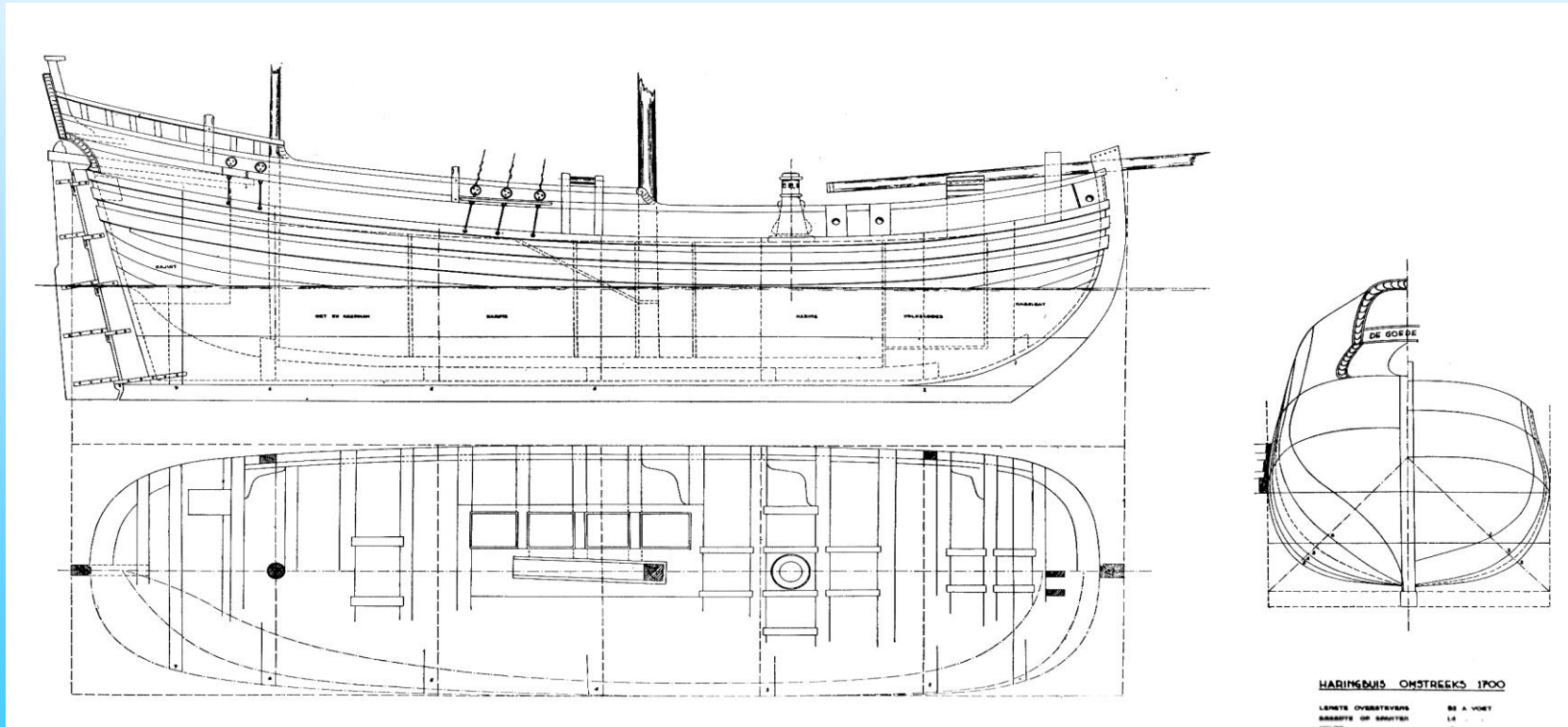
Europese interesse

Vanuit Uitgeest werden 6 buizen uitgereed.

Replicabouw en reconstructie, herontdekking van oude technieken

De bouw van een 17e eeuwse haringbuis van 20,4 meter en omtrent 40 last,
een nieuwe bouwambitie van 'De Hoop' op werf 'De Liefde'

Replicabouw en reconstructie, herontdekking van oude technieken

Met bouw van de buis rijke historie van De Rijp 'gezicht geven'...

In de bloeitijd van De Rijp werden 60 in deze plaats geregistreerde haringbuizen uitgereed. Een tekst in een raam van de Grote Kerk herinnert daar aan.

*De buysen die hun vleeten schieten,
Doen vele goede winst genieten.
De welvaart wordt er door verbreydt,
Ghij sietse van het haringvangen
Weerkomen, en naar huys verlangen,
Om daar te brengen bezigheyt*

Erfgoed-educatie

Erfgoed onder de aandacht brengen van jongeren

- Jeugd bewust maken van lokale geschiedenis
- Interactieve 'workshops' houden
- 'Snuffelprogramma's' organiseren
- Roeien en zeilen in 'chaloups'
- Industriële Revolutie met windkracht
- ERIH-programma uitdragen
- Lange Meer Erfgoedroute fietsen of wandelen

Molentjes bouwen in het 'Jaar van de Molens'

Transnationale samenwerking

Samenwerking in het kader van EU-programma's met:

- Colchester, Lowestoft, Waveney en Dundee (UK)
- University of Kingston upon Thames (UK)
- Lowestoft
- Dundee
- Emden (G)
- Oostende (B)
- Vlissingen

Programma Interreg IIIB North SEAFaring. Maritime Heritage / Spatial Planning

Subsidiënten en sponsoren

Subsidiënten

- Provincie Noord-Holland (FINH en andere programma's)
- Gemeente Uitgeest
- Europese Unie (Interreg IIIB North SEAFaring)
- IJmond IJzersterk en IJmond 2000+

Sponsoren en begunstigers

- VSB Fonds
- Bouwfonds Wonen, Bouwfonds Cultuurfonds
- BankGiro Loterij
- Het Uitgeester en regionale bedrijfsleven en een groot aantal vrijwilligers
- Avoplast Beheer
- All-Paints/Jotun Norway Coatings
- Stichting De Jonge Arnoldus
- Obligatiehouders

Cornelis Corneliszoon van Uitgeest 'in beeld'...

De stichting zag het als een van haar taken, Cornelis Corneliszoon uit de vergetelheid te halen en hem de plaats in de geschiedenisboeken te geven die hij, naast andere Hollandse uitvinders verdient.

In 2002 verscheen het boek Cornelis Corneliszoon van Uitgeest, uitvinder aan de basis van de Gouden Eeuw.

In het nieuwe standaardwerk 'De Geschiedenis van Holland' (2002) werd ruimschoots aandacht aan hem besteed.

In 2004 kregen CCvU en J.A. Leeghwater de hoofdrollen in de documentaire 'Reaping the Whirlwind' van Discovery Channel. De documentaire werd wereldwijd gedistribueerd.

In 2007 zond de NCRV een 5-delige documentaire uit. In deel 2 vervulde CCvU een hoofdrol.

In 2007 verscheen het boek 'Zaankanters en het Water. Ook hier kreeg hij volle aandacht.

Cornelis Corneliszoon van Uitgeest

uitvinder aan de basis van de Gouden Eeuw

- **Schitterend uitgevoerd boek over de uitvindingen van CCvU**
- De schrijvers en illustraties voeren u mee naar de Gouden Eeuw, langs industriemolens en scheepswerven van Uitgeest, de Zaanstreek en het verre Indië.

208 pagina's, genaaid gebrocheerd, rijk geïllustreerd in zwart-wit en kleur, uitgegeven door de Walburg Pers in Zutphen, de toonaangevende uitgever van historische boeken.

Prijs € 24,95 (*exclusief verzendkosten*)

Het boek plaatst Uitgeest en de Zaanstreek aan de basis van de 17e-eeuwse industriële ontwikkeling. Het is de bakermat van de mechanisering van meerdere arbeidsprocessen.

